

บทที่สาม

โครงสร้างส่วนบน ระบบกรรมสิทธิ์และผลที่มีต่อแรงงานบังคับ

บทนี้ศึกษาถึงสถาบันที่ทำการคุ้มครองการชู้กริด และการโอนแรงงาน ส่วนเกินมาเป็นของชนชั้นปกครองตามระบบศักดินา ชนชั้นนี้ประกอบด้วยอำนาจทางการเมือง และแนวความคิดทางการเมืองคือ รัฐบาลจะใช้อำนาจทางการเมือง และแนวความคิดทางการเมืองคือ รัฐบาล จะใช้อำนาจออกกฎหมาย และใช้หนทางที่จะบังคับให้ชนชั้นผู้ผลิตของรัฐบาล ซึ่งเป็นกลุ่มของชนชั้นผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ในการที่จะชู้กริด แรงงานของประชาชนโดยตรง ทางด้านแนวความคิดคือ นอกจากการที่ชนชั้นปกครองจะออกกฎหมายและใช้อำนาจพลังกำลังของขาราชการฝ่ายทหารและพลเรือน ในการชู้กริดแรงงานแล้ว รัฐบาลยังได้พยายามที่จะชักจูง ควบคุมแนวความคิด ของประชาชนให้ยอมรับอำนาจในการชู้กริดของชนชั้นผู้ปกครอง และชนชั้นผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตอีกด้วย เราจะพิจารณาว่าโครงสร้างส่วนบนปกป้องระบบ กรรมสิทธิ์อันไม่เป็นธรรมอย่างไร

ตามทฤษฎีของ ฮิกส์¹ นั้น โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจโบราณมีอยู่ สองแบบคือ แบบที่หนึ่งเป็นโครงสร้างที่ชนบทรรมนิยม (custom) เป็นตัว กำหนดหน้าที่ ตำแหน่ง การทำงาน ของแต่ละบุคคลที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ ยกตัวอย่างเช่น หน้าที่ ตำแหน่ง การทำงาน ของผู้นำหรือกษัตริย์ ก็จะถูกกำหนดโดย ชนบทรรมนิยม กษัตริย์ห้ามทำหน้าที่ชาคหรือเกินหน้าที่ที่ชนบทรรมนิยมได้กำหนด กะเกณฑ์ไว้ก่อนแล้ว โครงสร้างของชนบทรรมนิยมอาจจะมีการเปลี่ยนแปลง ได้แต่ก็จะเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่รวดเร็ว

ฮิกส์ อางว่า ถ้าสังคมจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น ในกรณีที่เกิดสงครามหรือที่ทำมาหากินไม่เพียงพอเนื่องจากมีประชาชนเพิ่ม

¹ John Hicks A Theory of Economic History Oxford Paper Books 1969

มากขึ้นทำให้ต้องมีกา^{๒๒}รโย^{๒๒}ก^{๒๒}ย^{๒๒}า^{๒๒}ย^{๒๒}ห^{๒๒}ล^{๒๒}ก^{๒๒}ห^{๒๒}ล^{๒๒}ง โคร^{๒๒}ง^{๒๒}ส^{๒๒}ร^{๒๒}า^{๒๒}ง^{๒๒}ข^{๒๒}อง^{๒๒}ส^{๒๒}ัง^{๒๒}ค^{๒๒}ม^{๒๒}อา^{๒๒}จ^{๒๒}ะ^{๒๒}มี^{๒๒}กา^{๒๒}
 เปร^{๒๒}ี่^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒}แ^{๒๒}ล^{๒๒}ง^{๒๒}จ^{๒๒}าก^{๒๒}แบ^{๒๒}บ^{๒๒}ที่^{๒๒}ห^{๒๒}ี^{๒๒}ง^{๒๒}ที่^{๒๒}ไ^{๒๒}ช^{๒๒}น^{๒๒}บ^{๒๒}ร^{๒๒}ร^{๒๒}ม^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒}ี^{๒๒}ม^{๒๒}มา^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒}แบ^{๒๒}บ^{๒๒}ที่^{๒๒}ส^{๒๒}อง^{๒๒}ค^{๒๒}ือ^{๒๒} ไ^{๒๒}ช^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}อ^{๒๒}อก^{๒๒}ก^{๒๒}ฎ^{๒๒}
 โ^{๒๒}ก^{๒๒}เ^{๒๒}ษ^{๒๒}แ^{๒๒}ล^{๒๒}ะ^{๒๒}คำ^{๒๒}สั่ง^{๒๒} (command) ซึ่ง^{๒๒}อ^{๒๒}อก^{๒๒}ไ^{๒๒}ค^{๒๒}ย^{๒๒}ก^{๒๒}ษ^{๒๒}ัต^{๒๒}ริ^{๒๒}ย^{๒๒}ห^{๒๒}ี^{๒๒}ร^{๒๒}ั^{๒๒}บ^{๒๒}า^{๒๒}ล^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒}เ^{๒๒}ร^{๒๒}ือ^{๒๒}
 ม^{๒๒}ือ^{๒๒}ใ^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}ก^{๒๒}ำ^{๒๒}ห^{๒๒}น^{๒๒}า^{๒๒}ที่^{๒๒} ค^{๒๒}ำ^{๒๒}ห^{๒๒}า^{๒๒}ง^{๒๒} การ^{๒๒}ท^{๒๒}ำ^{๒๒}ง^{๒๒}า^{๒๒}ง^{๒๒} ข^{๒๒}อง^{๒๒}แ^{๒๒}ค^{๒๒}ละ^{๒๒}บุ^{๒๒}ค^{๒๒}ค^{๒๒}ล^{๒๒}ใ^{๒๒}ส^{๒๒}ัง^{๒๒}ค^{๒๒}ม^{๒๒} โ^{๒๒}คร^{๒๒}
 ส^{๒๒}ร^{๒๒}า^{๒๒}ง^{๒๒}ส^{๒๒}ัง^{๒๒}ค^{๒๒}ม^{๒๒}แบ^{๒๒}บ^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}ไ^{๒๒}ช^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}อ^{๒๒}อก^{๒๒}คำ^{๒๒}สั่ง^{๒๒}น^{๒๒}ี้^{๒๒}ม^{๒๒}ัก^{๒๒}จะ^{๒๒}มี^{๒๒}ผู้^{๒๒}นำ^{๒๒}มา^{๒๒}จ^{๒๒}าก^{๒๒}ส^{๒๒}มา^{๒๒}ชิ^{๒๒}ก^{๒๒}ข^{๒๒}อง^{๒๒}ส^{๒๒}ัง^{๒๒}ค^{๒๒}ม^{๒๒}ฝ^{๒๒}าย^{๒๒}
 ท^{๒๒}ห^{๒๒}า^{๒๒}ร^{๒๒} แ^{๒๒}ล^{๒๒}ะ^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}ป^{๒๒}ก^{๒๒}ร^{๒๒}อง^{๒๒}ป^{๒๒}ระ^{๒๒}เท^{๒๒}ษ^{๒๒}ม^{๒๒}ัก^{๒๒}จะ^{๒๒}มี^{๒๒}ล^{๒๒}ั^{๒๒}ก^{๒๒}ษ^{๒๒}เ^{๒๒}ค^{๒๒}ล^{๒๒}าย^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}ป^{๒๒}ก^{๒๒}ร^{๒๒}อง^{๒๒}ใ^{๒๒}น^{๒๒}ก^{๒๒}อง^{๒๒}ทั^{๒๒}พ^{๒๒}
 ป^{๒๒}ระ^{๒๒}ชา^{๒๒}ร^{๒๒}น^{๒๒}จะ^{๒๒}ย^{๒๒}อม^{๒๒}ร^{๒๒}ับ^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}ป^{๒๒}ก^{๒๒}ร^{๒๒}อง^{๒๒}แบ^{๒๒}บ^{๒๒}บ^{๒๒}ัง^{๒๒}ค^{๒๒}บ^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒}็^{๒๒}ง^{๒๒}จ^{๒๒}าก^{๒๒}ป^{๒๒}ระ^{๒๒}เท^{๒๒}ษ^{๒๒}ก^{๒๒}ำ^{๒๒}ล^{๒๒}ัง^{๒๒}อยู่^{๒๒}ใ^{๒๒}น^{๒๒}ภ^{๒๒}า^{๒๒}วะ^{๒๒}
 ก^{๒๒}ับ^{๒๒}ช^{๒๒}ั^{๒๒}น^{๒๒} ท^{๒๒}อง^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}ผู้^{๒๒}นำ^{๒๒}ที่^{๒๒}เ^{๒๒}ม^{๒๒}แ^{๒๒}ง^{๒๒}ที่^{๒๒}จะ^{๒๒}นำ^{๒๒}ป^{๒๒}ระ^{๒๒}เท^{๒๒}ษ^{๒๒}อ^{๒๒}อก^{๒๒}จ^{๒๒}าก^{๒๒}ส^{๒๒}ถ^{๒๒}า^{๒๒}น^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}ณ^{๒๒}ุ^{๒๒}ค^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒} น^{๒๒}าย^{๒๒}พล^{๒๒}
 จะ^{๒๒}ท^{๒๒}ำ^{๒๒}ห^{๒๒}า^{๒๒}ที่^{๒๒}เ^{๒๒}า^{๒๒}เ^{๒๒}ม^{๒๒}อง^{๒๒} น^{๒๒}าย^{๒๒}ร^{๒๒}อย^{๒๒}จะ^{๒๒}ท^{๒๒}ำ^{๒๒}ห^{๒๒}า^{๒๒}ที่^{๒๒}น^{๒๒}าย^{๒๒}อ^{๒๒}ำ^{๒๒}เ^{๒๒}ว^{๒๒} ฯลฯ ใ^{๒๒}ก^{๒๒}ระ^{๒๒}จ^{๒๒}าย^{๒๒}อ^{๒๒}ำ^{๒๒}นาจ^{๒๒}
 กา^{๒๒}ร^{๒๒}ป^{๒๒}ก^{๒๒}ร^{๒๒}อง^{๒๒}ไป^{๒๒}ท^{๒๒}ัว^{๒๒}อา^{๒๒}า^{๒๒}น^{๒๒}า^{๒๒}เ^{๒๒}ช^{๒๒}บ^{๒๒}ริ^{๒๒}เ^{๒๒}ว^{๒๒}ข^{๒๒}อง^{๒๒}ป^{๒๒}ระ^{๒๒}เท^{๒๒}ษ^{๒๒}

อีก^{๒๒}ส^{๒๒} ใ^{๒๒}ค^{๒๒}ู่^{๒๒}ใ^{๒๒}ห^{๒๒}ขอ^{๒๒}ส^{๒๒}ัง^{๒๒}เก^{๒๒}ต^{๒๒}ไ^{๒๒}ว^{๒๒}า^{๒๒} ผู้^{๒๒}ที่^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒}ห^{๒๒}ำ^{๒๒}ห^{๒๒}า^{๒๒}ผู้^{๒๒}จ^{๒๒}ก^{๒๒}การ^{๒๒} (ซึ่ง^{๒๒}ใ^{๒๒}น^{๒๒}ที่^{๒๒}น^{๒๒}ี้^{๒๒}ค^{๒๒}ือ^{๒๒}
 ก^{๒๒}ษ^{๒๒}ัต^{๒๒}ริ^{๒๒}ย^{๒๒}น^{๒๒}ั^{๒๒}น^{๒๒}เ^{๒๒}อง^{๒๒}) จ^{๒๒}ัก^{๒๒}ท^{๒๒}อง^{๒๒}มี^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}ใ^{๒๒}ก^{๒๒}ระ^{๒๒}จ^{๒๒}าย^{๒๒}อ^{๒๒}ำ^{๒๒}นาจ^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}ค^{๒๒}ั^{๒๒}ค^{๒๒}สิ^{๒๒}น^{๒๒}ใจ^{๒๒}ไป^{๒๒}ตาม^{๒๒}เซ^{๒๒}ต^{๒๒}ห^{๒๒}ำ^{๒๒}เ^{๒๒}ม^{๒๒}อง^{๒๒}
 ท^{๒๒}าง^{๒๒} ๆ น^{๒๒}อ^{๒๒}จ^{๒๒}าก^{๒๒}ป^{๒๒}ัญ^{๒๒}ห^{๒๒}า^{๒๒}เก^{๒๒}ย^{๒๒}ว^{๒๒}ก^{๒๒}ับ^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}ไ^{๒๒}ม่^{๒๒}ส^{๒๒}า^{๒๒}ม^{๒๒}า^{๒๒}ร^{๒๒}ที่^{๒๒}จะ^{๒๒}ท^{๒๒}ำ^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}คว^{๒๒}บ^{๒๒}ค^{๒๒}ม^{๒๒}อ^{๒๒}ย^{๒๒}าง^{๒๒}ท^{๒๒}ัว^{๒๒}ด^{๒๒}ัง^{๒๒}
 แ^{๒๒}ล^{๒๒}ง^{๒๒} เ^{๒๒}ง^{๒๒}ใ^{๒๒}น^{๒๒}ี^{๒๒}ไ^{๒๒}ด้^{๒๒}ห^{๒๒}า^{๒๒}ขอ^{๒๒}เ^{๒๒}ให้^{๒๒}จ^{๒๒}ริง^{๒๒}เก^{๒๒}ย^{๒๒}ว^{๒๒}ก^{๒๒}ับ^{๒๒}ป^{๒๒}ระ^{๒๒}ค^{๒๒}ั^{๒๒}น^{๒๒}ที่^{๒๒}ว่า^{๒๒} ถ้า^{๒๒}จะ^{๒๒}ใ^{๒๒}ให้^{๒๒}เ^{๒๒}า^{๒๒}เ^{๒๒}ม^{๒๒}อง^{๒๒}ท^{๒๒}ัง^{๒๒}ห^{๒๒}ล^{๒๒}าย^{๒๒}ท^{๒๒}อง^{๒๒}
 ท^{๒๒}ำ^{๒๒}ตาม^{๒๒}คำ^{๒๒}สั่ง^{๒๒}พ^{๒๒}ระ^{๒๒}ม^{๒๒}ห^{๒๒}า^{๒๒}ก^{๒๒}ษ^{๒๒}ัต^{๒๒}ริ^{๒๒}ย^{๒๒}อ^{๒๒}ย^{๒๒}าง^{๒๒}ทุ^{๒๒}ก^{๒๒}บ^{๒๒}ทุ^{๒๒}ก^{๒๒}ต^{๒๒}อน^{๒๒}แ^{๒๒}ล^{๒๒}ว^{๒๒} ค^{๒๒}ว^{๒๒}า^{๒๒}ส^{๒๒}ำ^{๒๒}ม^{๒๒}า^{๒๒}ร^{๒๒}แ^{๒๒}ล^{๒๒}ะ^{๒๒}ค^{๒๒}ว^{๒๒}า^{๒๒}
 เ^{๒๒}น^{๒๒}ด^{๒๒}ี^{๒๒}ย^{๒๒}ว^{๒๒}ณ^{๒๒}า^{๒๒}ค^{๒๒}ข^{๒๒}อง^{๒๒}เ^{๒๒}า^{๒๒}เ^{๒๒}ม^{๒๒}อง^{๒๒}จะ^{๒๒}ถู^{๒๒}ก^{๒๒}ำ^{๒๒}ก^{๒๒}ั^{๒๒}ค^{๒๒} ไ^{๒๒}ม่^{๒๒}ไ^{๒๒}ด้^{๒๒}ถู^{๒๒}ก^{๒๒}นำ^{๒๒}มา^{๒๒}ใ^{๒๒}ช^{๒๒}อ^{๒๒}ย^{๒๒}าง^{๒๒}เ^{๒๒}ค^{๒๒}ม^{๒๒}ที่^{๒๒} ป^{๒๒}ัญ^{๒๒}ห^{๒๒}า^{๒๒}ใ^{๒๒}
 ค^{๒๒}า^{๒๒}น^{๒๒}ค^{๒๒}ว^{๒๒}า^{๒๒}ลา^{๒๒}ชา^{๒๒}ข^{๒๒}อง^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}บ^{๒๒}ริ^{๒๒}ห^{๒๒}า^{๒๒}ป^{๒๒}ระ^{๒๒}เท^{๒๒}ษ^{๒๒} ก็^{๒๒}จะ^{๒๒}มี^{๒๒}ม^{๒๒}าก^{๒๒} ก^{๒๒}ฎ^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒}ค^{๒๒}ก^{๒๒}ต้อง^{๒๒}มี^{๒๒}ม^{๒๒}าก^{๒๒} เ^{๒๒}น^{๒๒}
 กา^{๒๒}ร^{๒๒}ค^{๒๒}ี^{๒๒}ก^{๒๒}ร^{๒๒}อบ^{๒๒}บ^{๒๒}ัง^{๒๒}ค^{๒๒}บ^{๒๒}ย^{๒๒}า^{๒๒}ย^{๒๒}ท^{๒๒}ัว^{๒๒}ไ^{๒๒}ค^{๒๒}ย^{๒๒}ไ^{๒๒}ม่^{๒๒}จ^{๒๒}ำ^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒} ท^{๒๒}าง^{๒๒}ที่^{๒๒}ค^{๒๒}ไ^{๒๒}แ^{๒๒}ล^{๒๒}ว^{๒๒}ค^{๒๒}ว^{๒๒}ร^{๒๒}จะ^{๒๒}มี^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}ใ^{๒๒}ก^{๒๒}ระ^{๒๒}จ^{๒๒}าย^{๒๒}อ^{๒๒}ำ^{๒๒}นาจ^{๒๒}
 กา^{๒๒}ร^{๒๒}ค^{๒๒}ั^{๒๒}ค^{๒๒}สิ^{๒๒}น^{๒๒}ใจ^{๒๒}ท^{๒๒}าง^{๒๒}ค^{๒๒}า^{๒๒}น^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}บ^{๒๒}ริ^{๒๒}ห^{๒๒}า^{๒๒}ป^{๒๒}ระ^{๒๒}เท^{๒๒}ษ^{๒๒}ใ^{๒๒}น^{๒๒}ส^{๒๒}ว^{๒๒}น^{๒๒}ที่^{๒๒}ไ^{๒๒}ม่^{๒๒}มี^{๒๒}ค^{๒๒}ว^{๒๒}า^{๒๒}ส^{๒๒}ำ^{๒๒}ค^{๒๒}ฎ^{๒๒}ม^{๒๒}าก^{๒๒}น^{๒๒}ัก^{๒๒} เ^{๒๒}น^{๒๒}
 ป^{๒๒}ัญ^{๒๒}ห^{๒๒}า^{๒๒}ที่^{๒๒}เก^{๒๒}ย^{๒๒}ว^{๒๒}ก^{๒๒}ับ^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒}พ^{๒๒}า^{๒๒}ะ^{๒๒}ส^{๒๒}ว^{๒๒}ณ^{๒๒}ฎ^{๒๒}ม^{๒๒}ิ^{๒๒}ภ^{๒๒}า^{๒๒}ค^{๒๒} ไ^{๒๒}ม่^{๒๒}เก^{๒๒}ย^{๒๒}ว^{๒๒}ก^{๒๒}ับ^{๒๒}ป^{๒๒}ระ^{๒๒}เท^{๒๒}ษ^{๒๒}ท^{๒๒}ัง^{๒๒}ป^{๒๒}ระ^{๒๒}เท^{๒๒}ษ^{๒๒}เ^{๒๒}ล^{๒๒}า^{๒๒}น^{๒๒}ี้^{๒๒}ไป^{๒๒}ย^{๒๒}ัง^{๒๒}
 เ^{๒๒}า^{๒๒}เ^{๒๒}ม^{๒๒}อง^{๒๒} ส^{๒๒}ว^{๒๒}ณ^{๒๒}ฎ^{๒๒}ม^{๒๒}ิ^{๒๒}ภ^{๒๒}า^{๒๒}ค^{๒๒}ใ^{๒๒}ห^{๒๒}ำ^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒}ใ^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}บ^{๒๒}ริ^{๒๒}ห^{๒๒}า^{๒๒}ส^{๒๒}ว^{๒๒}น^{๒๒}ข^{๒๒}อง^{๒๒}ศ^{๒๒}น^{๒๒}คว^{๒๒}ย^{๒๒}ศ^{๒๒}น^{๒๒}เ^{๒๒}อง^{๒๒}

กา^{๒๒}ร^{๒๒}ใ^{๒๒}ก^{๒๒}ระ^{๒๒}จ^{๒๒}าย^{๒๒}อ^{๒๒}ำ^{๒๒}นาจ^{๒๒}น^{๒๒}ี้^{๒๒} ถ้า^{๒๒}จะ^{๒๒}ใ^{๒๒}ห^{๒๒}ี^{๒๒}ม^{๒๒}ี^{๒๒}ป^{๒๒}ระ^{๒๒}สิ^{๒๒}ห^{๒๒}ิ^{๒๒}ว^{๒๒}า^{๒๒}พ^{๒๒} ค^{๒๒}ำ^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒}ใ^{๒๒}ค^{๒๒}ไ^{๒๒}ค^{๒๒}ย^{๒๒}ไ^{๒๒}ม่^{๒๒}มี^{๒๒}กา^{๒๒}
 ช^{๒๒}ั^{๒๒}ค^{๒๒}เ^{๒๒}ย^{๒๒}ง^{๒๒}ก^{๒๒}ัน^{๒๒}เ^{๒๒}อง^{๒๒}ระ^{๒๒}ห^{๒๒}ว^{๒๒}าง^{๒๒}น^{๒๒}โ^{๒๒}ย^{๒๒}บ^{๒๒}า^{๒๒}ย^{๒๒}ข^{๒๒}อง^{๒๒}ห^{๒๒}ำ^{๒๒}เ^{๒๒}ม^{๒๒}อง^{๒๒} แ^{๒๒}ล^{๒๒}ะ^{๒๒}น^{๒๒}โ^{๒๒}ย^{๒๒}บ^{๒๒}า^{๒๒}ย^{๒๒}ข^{๒๒}อง^{๒๒}ศ^{๒๒}ว^{๒๒}เ^{๒๒}ม^{๒๒}อง^{๒๒}ห^{๒๒}ล^{๒๒}ว^{๒๒}
 แ^{๒๒}ล^{๒๒}ะ^{๒๒}เ^{๒๒}ื่อ^{๒๒}ที่^{๒๒}จะ^{๒๒}ค^{๒๒}ี^{๒๒}ก^{๒๒}ร^{๒๒}อบ^{๒๒}อ^{๒๒}ย^{๒๒}าง^{๒๒}ก^{๒๒}ว^{๒๒}าง^{๒๒} ๆ คุ^{๒๒}ว^{๒๒}ค^{๒๒}ม^{๒๒}กา^{๒๒}ร^{๒๒}ค^{๒๒}ั^{๒๒}ค^{๒๒}สิ^{๒๒}น^{๒๒}ใจ^{๒๒}ข^{๒๒}อง^{๒๒}ท^{๒๒}าง^{๒๒}ห^{๒๒}ำ^{๒๒}เ^{๒๒}ม^{๒๒}อง^{๒๒}ม^{๒๒}ี^{๒๒}ใ^{๒๒}ห^{๒๒}ั^{๒๒}ค^{๒๒}
 แ^{๒๒}ย^{๒๒}ง^{๒๒}ก^{๒๒}ับ^{๒๒} พ^{๒๒}ระ^{๒๒}ร^{๒๒}า^{๒๒}ช^{๒๒}ป^{๒๒}ระ^{๒๒}ส^{๒๒}ง^{๒๒}ค^{๒๒}ข^{๒๒}อง^{๒๒}พ^{๒๒}ระ^{๒๒}ม^{๒๒}ห^{๒๒}า^{๒๒}ก^{๒๒}ษ^{๒๒}ัต^{๒๒}ริ^{๒๒}ย^{๒๒} กา^{๒๒}ร^{๒๒}ใ^{๒๒}ก^{๒๒}ระ^{๒๒}จ^{๒๒}าย^{๒๒}อ^{๒๒}ำ^{๒๒}นาจ^{๒๒}น^{๒๒}ี้^{๒๒}ย^{๒๒}อม^{๒๒}จะ^{๒๒}ต้อง^{๒๒}
 มี^{๒๒}ก^{๒๒}ฎ^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒}ค^{๒๒} บ^{๒๒}ัง^{๒๒}ค^{๒๒}บ^{๒๒}ย^{๒๒}การ^{๒๒}ค^{๒๒}ั^{๒๒}ค^{๒๒}สิ^{๒๒}น^{๒๒}ใจ^{๒๒} ก^{๒๒}ฎ^{๒๒}ข^{๒๒}อบ^{๒๒}บ^{๒๒}ัง^{๒๒}น^{๒๒}ี้^{๒๒}จะ^{๒๒}บ^{๒๒}ง^{๒๒}อ^{๒๒}ย^{๒๒}าง^{๒๒}ช^{๒๒}ั^{๒๒}ค^{๒๒}เ^{๒๒}น^{๒๒}ด^{๒๒}ัง^{๒๒}อ^{๒๒}ำ^{๒๒}นาจ^{๒๒}ข^{๒๒}อง^{๒๒}แ^{๒๒}

ละบุคคล ในระบบเศรษฐกิจ ตั้งแต่เจ้าผู้ครองเมือง ข้าราชการฝ่ายทหาร พลเรือน ตลอดจนไปจนหมู่ไพร่ฟ้า ประชาชน ขาอาสาบริวารต่าง ๆ นอกจากนี้ กฎหมายจะบงบงอย่างชัดเจนถึงโครงสร้างและส่วนประกอบของโครงสร้างทาง สังคมและเศรษฐกิจ

ปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากการแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายทหารและพรรคพวกไปปกครองดินแดนแควนแควนตามชนบท คือปัญหาเกี่ยวกับการ เลี้ยงดูและราย ใตของบุปครองเหล่านี้ ตามธรรมเนียมทหารออกรบกับชาติศึก เสบียงและราย ใตของทหารอาจมาใตจากการปลนสคมกดินแดนของชาติศึก แต่ในกรณีที่เรา กำลังพิจารณาไม่มีชาติศึกมาเกี่ยวของ หากแต่เป็นดินแดนประเทศของตน ประชาชนเป็นพี่น้องชาติเดียวกับตน จะปลนสคมกใตใด ฉะนั้นวิธีซึ่งจะใตมาซึ่งเสบียง อาหารและรายใตของทหารคือการ เกณฑ์ไพร่ประชาชนสงสวยซึ่ง เป็นจุดเริ่มต้นของ การเก็บภาษีใตปัจจุบัน การสงสวยนี้จำเป็นที่จะต้องมีชนเมื่อสังคมเริ่มที่จะมีกลุ่ม ของบุคคลใตทำการผลิตผลผลิตควมมือ มีหน้าที่ทำงานอย่างอื่นใตใตไม่สามารถ ผลิตเสบียงอาหารเพื่อตนเองใต อีกสใตใตยกตัวอย่างบุคคลกลุ่มนี้เช่น ข้าราชการ ทหาร และพระ เป็นต้น

ในสังคมที่ใตการออกคำสั่ง เพื่อการบริหารระบบเศรษฐกิจเช่นนี้ การ สงสวยหรือการ เสบียงใตมักจะมอบใตแกพระมหากษัตริย์ และพระมหากษัตริย์ก็จะ ทำการแจกจ่ายใตกับข้าราชการและทหารอีกที่หนึ่ง ปัญหาที่เกิดขึ้นใตตอนนี้คือ ปัญหาเกี่ยวกับการแจกจ่ายผลผลิต การสงสวยที่ เกิดขึ้นส่วนมากจะเป็นสินค้า หรือแรงงานใตโดยตรง มีใตส่งเป็นเงินตรา ใตเหตุเช่นนี้ ผู้ที่ทำหน้าที่เก็บสวย จากประชาชนนั้นคือเจ้าขุนมูลนาย เจ้าหมื่นนายกองจึงใตรับการอนุญาตจากพระ เจ้าแผ่นดินใตเก็บส่วนที่ เป็นเงินใตเงินปีของตนใตใตแยกอนแผลที่ใตลือจึงส่ง ใตแกพระมหากษัตริย์หรือรัฐบาลส่วนกลางเพื่อเป็นการ ใตใตปัญหาความยุ่งยากที่ จะ ใตทำการขนส่งใตเมืองหลวงใตจึงส่งกลับมาใตเจ้าหมื่นนายกองอีกที่หนึ่ง นี้เป็น ใตตอนของระบบใตใตตามความคิดของการใตใตงานที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ คือการผลิตเพื่อการสงสวยและการ เก็บสวยใตใตทางรัฐบาล

ระบบศักดินาของไทยโบราณ ได้เริ่มปรากฏอย่างเด่นชัดในสมัยต้นกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี การยึดที่ดินทั้งหมดเป็นของพระมหากษัตริย์เริ่มตนตั้งแต่ตอนที่พระเจ้าอู่ทอง โค้ปาประชาชนอพยพหนีโรคระบาดจากเมืองสุโขทัยมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่กรุงศรีอยุธยา และก็ได้ประกาศออกกฎหมาย² ว่าที่ดินทั้งหมดในประเทศเป็นของพระมหากษัตริย์ แล้วแคว่พระองค์จะทรงสรรวให้แก่ผู้ใด "ที่ในแคว้นแควนกรุงเทพพระมหานครศรีอยุธยา มหาคิลก ภูมพรัตราชธานี บุรีรมย์เป็นที่แห่งพระเจ้าอยู่หัว หากใ้ราษฎรทั้งหลายอยู่เป็นข้าแผ่นดินอยู่ จะให้เป็นที่ราษฎร รกรากมีโค" และ "ที่นอกเมืองอันเป็นแคว้นแควนกรุงเทพศรีอยุธยาให้ที่ราษฎร อยาให้ซื้อขายแก่กัน" นั่นคือที่ดินทั้งหมดเป็นของกษัตริย์

ในระบบเศรษฐกิจแบบศักดินาของไทยเรานั้น กฎหมายซึ่งบังคับอำนาจหน้าที่ของบุคคลจะทำให้เกิดชนชั้นของบุคคลชนสองชนชั้น ชนชั้นหนึ่ง คือฝ่ายปกครอง คือ เจ้าขุนมูลนาย ข้าราชการ ผู้ซึ่งเสมือนเป็นพระเนตรพระกรรณของพระเจ้าแผ่นดิน บุคคลชั้นนี้จะเป็นผู้บริหาร โภคและใช้บริการต่าง ๆ ที่ชนชั้นที่สองผลิตขึ้นมา ชนชั้นที่สองนี้คือ พวกไพร่และทาส ผู้ซึ่งจะเป็นผู้ผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ให้บุคคลฝ่ายแรก

นักประวัติศาสตร์ใ้คองไว้วา พวกที่เป็นเจ้าขุนมูลนาย ในระบบศักดินาของไทยโบราณ ถ้าไม่ทำงานราชการ หรือทำผิดกฎระเบียบวินัยของแผ่นดินก็อาจจะถูกปลดเป็นไพร่ หรือถ้าไพร่มีความสามารถ มีความขยันหมั่นเพียรหรือทำคุณงามความดี ให้แก่แผ่นดินก็อาจได้รับเลื่อนตำแหน่ง หรือสอบเข้ารับราชการเป็นข้าราชการแผ่นดินโดยสมัครใจก็ได้ และที่นาตามระบบศักดินาใด ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ใ้คองไว้วา³ ".....ไพร่นั้นจึงใ้วาจะตองเป็นไพร่ตลอดไปจนกว่าจะสิ้นอายุของตน หากเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประกอบงานและมีสติปัญญาแล้ว ก็จะมีเพิ่มศักดินาขึ้นไปเรื่อย ๆ จนเป็นชนชั้นผู้ดีในที่สุด ส่วน

² ชินิต อยูโฑธิ์ บันทึกเกนเทสอศกรราช วารสารศิลปากร ปีที่ 5 เลม 3 ตุลาคม 2494 หนา 59 และใ้กฎหมายตราสามดวง ฉบับเดิม เลม 3 หมวดเบ็คเสรีจ หนา 116-117

³ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช สังคมสมัยอยุธยา แสดงใ้ในหอสมุดแห่งชาติทาวาสุกรี 16 เมษายน พิมพ์ใ้ในหนังสืออานประจวบค้ำบรยาย วิชาพุนฐานอารยธรรมไทย ภาววิทยาลัยธรรมศาสตร์ หนา 173

ผู้ที่อยู่แฉกนั้น ใจว่าจะเป็นผู้ที่ไม่ไปจนตาย หากประพาศิตนผิกลาค หรือไม่เจริญ
 ในหน้าที่การงาน ก็อาจจะถูกปลดคัดค้านไปเป็นไพร่โค" ถ้าเป็นเช่นนี้จริงแล้ว
 โครงสร้างระบบคัดค้านจะอนุญาตให้ ประชาชนเปลี่ยนฐานะโค ตามความขยัน
 แข็งแรงของแต่ละบุคคล แต่ถาเราจะพิจารณาตามหลักความจริงแล้วจะเป็นไปได
 ยาก จากการที่เปลี่ยนโคยาก จะมีผลกระทบกระเทือนไปสู่การใช้จ่ายความสามาร ถ
 ของแรงงานให้เป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจอีกด้วย กล่าวคือ ในหนังสือประชุม
 กฎหมายประจำศก โคอาจไม่มีพระราชประสงค์อย่างมาที่จะให้บุตรข้าราชการ
 ซึ่งโคมีตระกูลเป็นขุนนางสืบมาแต่ก่อนไ้รับราชการตามกรมที่บิดาเคยรับราชการ
 บุคคลซึ่งตระกูลไม่ยอมรับราชการก็จะได้รับความลำบาก ในการพิจารณาการเลื่อน
 ชั้นตามศักดินานั้น "ถ้าผู้ใดมีชาติตระกูลที่อยู่ไปทำการในออฟฟิศโคออฟฟิศหนึ่ง เขา
 ทำพรอมกัน และทำการคาเสมอกับผู้ซึ่งไม่มีตระกูล ผู้ซึ่งมีตระกูลคงไ้รับการยก
 ของยศศักดิ์ก่อนผู้ซึ่งไม่มีตระกูล"⁴ พระราชประสงค์คนแสดงให้เห็นชัดว่า พระมหา
 กษัตริย์ทรงมีแนวโน้มอย่างมากที่จะให้ข้าราชการเป็นข้าราชการต่อไป บุตรหลาน
 ก็ให้เป็นข้าราชการด้วย บุคคลธรรมดาไ้เป็น บุคคลธรรมดาต่อไป ถึงแม้ว่าใน
 ทางกฎหมายอาจจะเปลี่ยนแปลงฐานะโค แต่ก็ไม่ไ้ส่งเสริมให้มีการเปลี่ยน นอก
 จากนี้ ยังมีกฎหมายบงลักษณะการรับคนเขาเป็นข้าราชการ⁵ ไววากอนที่จะรับ
 บุคคลเขาประจำตำแหน่งข้าราชการ จะตองทำไปสมัคร และบัญชีรายตัว คือใบวุฒิ
 ยินต่อสัสดี และให้สัสดีนำส่งต่อผู้วาระาชการเมือง และตองมีผู้ซึ่งเชื่อไ้คงรับรอง
 ในใบวุฒิว่า ผู้สมัครนั้นเป็นผู้มีความประพฤติดี ไม่เคยกระทำผิดพลาคดังนี้คือ ประ
 การแรก ผู้สมัครตองไม่เป็นนักการพนัน เล่นเบี้ย เล่นลูก หรือการพนันชนิดอื่น ๆ
 ตองไม่สูบฝิ่น ติดกัญชา หรือเล่นสุราจนติดคอไม่ไ้ ประการที่สองคือ ตองเป็นคน
 ไม่เคยรับราชทัณฑ์ถึงจำคุกมาก่อน ประการที่สามคือ ตองไม่เป็นคนไ้เคยล้มละลาย

⁴ ประชุมกฎหมายประจำศก ฉบับเดิม รัชกาลที่ 5 เรื่องประกาศให้บุตรขา
 ราชการเขารับราชการตามออฟฟิศต่าง ๆ ร.ศ. 109 เลม 12 ภาค 2 หน้า
 119-123

⁵ ประชุมกฎหมายประจำศกฉบับเดิม ลักษณะรับคนเขารับราชการในหมวด 5
 วาควยการตั้งตำแหน่งและการลา ในข้อบังคับลักษณะการปกครองหัวเมือง
 รัตนโกสินทรศก 116 เลม 3 หน้า 168

ก็อาจจะถูกใช้ให้ไปรับโทษต้องถูกแทนนายเงิน และต่อมาก็ถูกตัดโอกาสที่จะเข้า
รับราชการ เนื่องจากกฎหมายบังคับว่าบุคคลที่เคยจำคุกห้ามรับเข้าเป็นข้าราชการ
โดยที่ตัวใครเองไม่เคยทำผิดใด ๆ เลย เหตุที่ต้องเขาถูกก็เพราะความผิดของ
นายมีไขความผิดของตน สำหรับใครเองก็อาจจะพอใจและไม่อยากสมัครเป็นข้าราชการ
เลยก็ได้ เพราะพระเจ้าอยู่หัว ก็ทรงประกาศออกมาอย่างเปิดเผยว่า
ถ้าถูกใครและถูกขุนนาง ทำงานก็เท่ากัน ชนชั้นเหมือนกัน ดารเลื่อนยศก็จะ
ได้แก่ถูกขุนนางเจ้าขุนมูลนาย การที่ "เท่ากันชนชั้นเหมือนกัน" ผู้ที่จะ
ตัดสินก็พวกเจ้าขุนมูลนาย การตัดสินก็อาจจะมือคดียอยู่แล้ว ถ้าเป็นเช่นนี้โอกาส
ที่พวกใครจะโค่นชั้นก็ยากเต็มที ดังนั้นถ้าเขาเป็นข้าราชการก็จะมีแต่เรื่อง
ทำให้เจ็บใจขุ่นใจอยู่เป็นไปจะสบายใจกว่า และคงจะขาดความกระตือรือร้น
ที่จะเป็นข้าราชการไปบาง สำหรับผู้ที่โค่นเขาเป็นข้าราชการ มีตำแหน่งยก
บรรดาศักดิ์แล้ว ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ โคดีลาวไวว่า "..... ไซว่าจะเป็นผู้
ไปจนตาย หากประพฤตินึกผิดพลัด หรือไม่เจริญในหน้าที่การงานก็อาจจะถูก
ปลดหักคินาไปเป็นไพร่ใด" นั้น จากหลักฐานเรารู้คดีที่พิจารณาแล้ว ยากที่จะ
เข้าใจได้ว่าการกระทำผิดกฎหมายของเจ้าขุนมูลนายต่อการใช้ไพร่พลทำงานและ
การยกยอกเงินการราชการของกระทรวงกลาโหม 75 คดีนั้น ระหว่างปี ร.ศ.
112-118 มีเพียงคดีเดียวคือ คดีของขุนสวัสดิพิมล ที่ถูกถอดยศปลดเป็นไพร่
ทั้ง ๆ ที่คดีอื่นก็มีความผิดเช่นกัน⁶ กฎหมายเป็นกฎหมายที่ค่อนข้างจะให้ประ
โยชน์แก่เจ้าขุนมูลนาย

ในคานการศึกษาของเชอพระวงศ์^๗ จะทำการออกไปปกครองประชาชน
ภายนอกหน้า นายชัย เรื่องศิลป์^๗ โคเขียนไว้ดังนี้คือ

⁶ เอกสารหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ในหมวดอักษรย่อ ก.ข. กระทรวงกลาโหม
เลข-ไพร่หลวง รัชกาลที่ 5

⁷ ชัย เรื่องศิลป์, ประวัติศาสตร์ไทย สมัย 2352-2453 ตอนที่ 1 คำนั่งคม
รานเรื่องศิลป์พิมพ์ 2517 หน้า 92-94

- ตอนเกิดถึงอายุ 8 ขวบ ให้เรียนกับครูผู้หญิงในพระราชวังใน
- อายุ 8 - 12 ปี เรียนภาษามคธ (ภาษาขอม) ณ วังชั้นกลางและ
วังชั้นนอก
- อายุ 13 ปี บวชเณรและศึกษาพระคัมภีร์ เมื่อลาบวชแล้วก็อยู่กับ
เจ้านายชั้นผู้ใหญ่ ณ วังนอก ศึกษาเลข กวี (ตามหนังสือจินตคามณี)
และการทหาร
- อายุ 21 ปี บวชเป็นภิกษุ
- เมื่อออกบวชก็เข้าเป็นข้าราชการเลขทันที ทั้ง ๆ ที่มิได้มีการศึกษา
ทางคานการปกครองเลย

เหล่านี้พอที่จะสะท้อนให้เห็นถึงหลักการในการรับบุคคลเป็นข้าราชการ
ได้ว่า บุคคลที่เขาเป็นข้าราชการนั้นจะเหมาะสมเพียงไร พวกที่เป็นฝ่ายปกครอง
ไม่เคยทราบชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของประชาชน ประชาชนก็ไม่มีโอกาสแสดง
ออกหรือเสนอความคิดเห็นต่อผู้ที่ทำหน้าที่ปกครอง การคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการ
มิได้ดูความสามารถของบุคคล แต่ดูตามตระกูลและเชื้อพระวงศ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจ
จะไม่มีความสามารถในการปกครองเลยก็ได้ จุดมุ่งหมายอย่างหนึ่งของกฎหมาย
คือมุ่งที่จะรักษาความเป็นชนชั้นของระบบสังคมเพื่อที่จะคงไว้ซึ่งการชุกครีระหว่าง
ชนชั้นให้คงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ผู้ที่คงเป็นไพร่ ต้องส่งส่วยเข้ารับราชการ หรือ
มิเช่นนั้นก็เสียเงินตราราชการเพื่อที่จะทำนุบำรุงชนชั้นผู้ปกครอง ทางฝ่ายชนชั้น
ผู้ปกครองก็จะคงรูปเป็นผู้ไคร่รับผลประโยชน์ตลอดไป โดยอาศัยอำนาจการออกกฎ
หมายบังคับเป็นเครื่องมือในการชุกครี

ชนชั้นผู้ปกครองนอกจากจะใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการรักษาสภาพ
องค์ประกอบของชนชั้น มิให้มีการเปลี่ยนแปลงแล้ว ชนชั้นผู้ปกครองในระบบศัก
ดินนาของไทยโบราณ ยังได้ออกกฎหมายที่จะผูกมัดบังคับประชาชนให้มาเป็นไพร่
บังคับให้ทำงานให้กับเจ้านายหรือกษัตริย์ให้มีการลงทนะเบียด และมีการจก
หลักฐานผูกมัดอย่างแน่นอนหายากที่ไพร่จะหลีกเลี่ยงได้ กฎหมายระบุไว้ว่า ให้หมู่
ไพร่ทาสประชาชน เขาประจำตนตามหมู่ตามกอง ให้โดยสิ้น มิฉะนั้นแล้วจะไม่ได้

รับความคุ้มครองทางกฎหมาย กฎหมายตราสามดวงไต่บั้งไว้เกี่ยวกับ
 กฎหมายรับฟ้องไม่ว่าจะเป็นการฟ้องคดีใด ๆ ภรรยา มีชู โจรดักทรัพย์ ถูก
 ทำร้ายร่างกาย ตลอดจนถูกโกงที่ดินทำมาหากิน ฯลฯ กฎหมายไต่บั้งไว้⁸
 "มาตราหนึ่ง ราษฎรมารองฟ้องควยคดีประการใด ๆ และมีไต่ตั้งสังกัดขุนนาย
 อยาพึงรับไว้บังคับ, ซาเป็นอันขาดทีเดียว ไต่ส่งตัวผู้หาสังกัดขุนนาย มิไต่ยื่นแก่
 สัสดีเอาเป็นคณหลวง" ไพรพลจะต้องจำยอมอยู่สังกัดกับเจ้าขุนมูลนายเพื่อแลกเปลี่ยน
 กับการคุ้มครองทางกฎหมาย เพื่อที่จะไต่รักษาชีวิตทรัพย์สินของของตน
 ส่วนมากที่จะอยู่ในความคุ้มครองของเจ้านายที่บิดามารดาปู่ตายายไต่อยู่มา
 แดกก่อน ถ้าพ่อแม่ต่างกรมกันก็จะไต่รับการจัดแบ่งสรรไปตามแต่ละกรมตามที่
 กฎหมายไต่ตั้งเอาไว้ ระบบกฎหมายนี้ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงลักษณะความ
 แยกต่างของสังคมไทยระหว่างคนในชั้นต่าง ๆ และจัดการจัดระดับชั้นของบุคคล
 คือฝ่ายปกครองและฝ่ายไพร่ประชาชน ไต่ทุกคนมีหน้าที่และความรับผิดชอบภาย
 ไต่ และเห็นตนเองอย่างชัดเจน หน้าที่ของเจ้าขุนมูลนายเจ้าหมื่นนายกองก็มีบั้งไว้
 เช่นกัน คือต้องดูแลผลประโยชน์ของผู้ไต่อยู่ในความดูแลของตน และควบคุมไพร่
 ไต่ที่ประพฤติผิดจับตัวส่งศาล "ว่าที่ฟ้องฟ้องพันรุษยาศึกาสมักมาอาไสรยไพร่ฟ้าชา
 คนผู้ใด ๆ ก็ไต่ และเป็นโจรรุกรันปลนสคมลัทธิสิ่งของทาบ ทานทอคโณฎฎีกา
 ไปถึงขุนนายพดายนุนไน ส่งมันผู้รายนั้นมาไต่แก่ตราการพิจารณา ทานมิให้
 เบี้ยบั้ง มันผู้รายไต่เลย ถ้าหมื่นไต่เอาตัวมันส่ง.....เสือกไต่หนีไปแล้วแล
 ว่าผู้รายนั้นหนีก็ไต่ ไต่มีโทษแก่ขุนนายจงสำคัญแล้วให้ใหม่ [ปรับ] เสมอ [เช่น
 เดียวกับ] โจร"⁹ นอกจากนี้ ถ้าพระมหากษัตริย์มีความประสงค์จะให้ไพร่ประ
 ชาชนทำสิ่งใดก็มักจะสั่งให้เจ้าขุนมูลนายดูแลและในบางครั้งก็สนับสนุนให้ประชา
 ชนทำตาม เช่น การที่เจ้าเมืองไต่รับการแต่งตั้งไปครองเมืองครองนครต่าง ๆ
 ก็ยอมจะไต่รับการมอบหมายใหญ่ดูแลทุกข์สุขของประชาชน ไต่ทำการเก็บเงิน

⁸ กฎหมายตราสามดวง ฉบับแก้ไข เล่ม 2 หน้า 32 เรื่องพระไต่โยการสังกัด
 รับฟ้อง

⁹ กฎหมายตราสามดวง ฉบับแก้ไข เล่ม 3 หน้า 217

การราชการ เก็บส่วยเกณฑ์แรงงานต่าง ๆ (เราจะพิจารณาโดยละเอียดในบทที่ 4) ส่งให้แกเมืองหลวง เหล่านี้คือหน้าที่ของเจ้าขุนมูลนาย ส่วนพลเมืองธรรมดา ก็จะต้องสังกัดกับหัวหมื่นนายกองของตน เขารับราชการ และฟ้องร้องศาล โดยผ่านเจ้าหมื่นนายกองของตน ทาสนั้นก็จะมีนายเงินของคนที่หนึ่ง นี่คือกฎหมายที่บังคับให้ประชาชนต้องเสียค่าสวนเกินของแรงงานให้แก่ฝ่ายปกครอง โดยการบังคับให้เป็นไพร่ เราได้พิจารณาแล้วว่า Hicks ได้กล่าววาทกฎหมายเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการกระจายงานของพระเจ้าแผ่นดิน เพราะพระเจ้าแผ่นดินไม่สามารถที่จะควบคุม คัดสินปัญหาต่าง ๆ ของราชอาณาจักรได้โดยพระองค์เองได้

พวกเจ้าเมืองต่าง ๆ นี้จำเป็นที่จะต้องมียาโคเป็นรายโคประจำ ซึ่งมีอยู่ 3 วิธีที่จะไครายโคนี้มา วิธีที่หนึ่งคือ เอาประชาชนมาเป็นทาส วิธีนี้เป็นจริงในยุคที่ไทยเราได้ผ่านการจับจองหรือขยายอาณาเขต ทำสงครามกับประเทศอื่น ๆ เช่น เขมร ลาว พม่า กะไค มีการจับตัวประชาชนของประเทศที่แพ้สงครามมาเป็น เชลย และฐานะของเชลยเหล่านี้ก็เป็นทาสที่เจ้าขุนมูลนาย จะทำการไชสอยงานโคทุกอย่าง¹⁰ อีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้พวกเจ้าขุนมูลนายโคมียาโคคือ การเกณฑ์การส่งส่วยและแรงงานบังคับจากประชาชน รายโคของพระมหากษัตริย์นี้ ส่วนหนึ่งจะต้องจ่ายให้แก่เจ้าขุนมูลนาย ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ เกี่ยวกับการขนย้ายและแจกจ่ายแรงงานบังคับ ส่วย และเงินการราชการเหล่านี้ ถ้าจะส่งค่าสวนเกินของแรงงานที่ซุกครึ้มมาให้ เขาผู้ตัวเมืองหลวงให้พระมหากษัตริย์ ก่อนแล้วจึงจะส่งกลับไปสู่ชนบท เพื่อจ่ายให้กับข้าราชการอีกครั้งหนึ่ง การทำเช่นนี้จะเป็นการสูญเสียทรัพยากร และเวลาในการขนย้ายอย่างมาก ฉะนั้นเพื่อความสะดวกในการแจกจ่ายผลผลิตให้กับข้าราชการ เจ้าขุนมูลนายระบบเศรษฐกิจ จึงได้อนุญาตให้เจ้าขุนมูลนายผู้ทำหน้าที่เก็บค่าสวนเกินจากประชาชน โคทำการหักผลผลิตที่เก็บโคไว้สวนหนึ่งตามที่พระมหากษัตริย์ได้มอบหมายให้ ส่วนที่เหลือจึงจะโคส่งให้กับพระมหากษัตริย์ การกระทำเช่นนี้มีตัวอย่าง

¹⁰ เฮนรี เบอริ เอกลักษณ์ของเฮนรี เบอริ เล่ม 1 - 2 กรมศิลปากรพิมพ์ พ.ศ. 2514 แปลโดย นางสาวศิริ สุวรรณสถิตย์ มีกล่าวถึงทาสเชลยชาวพม่าไว้มากตลอดทั้ง 2 เล่ม

ในระบบศักดินาของไทย เช่น เกี่ยวกับการเก็บแรงงานของไพร่ พระมหากษัตริย์ก็มอบหมายให้เจ้าขุนมูลนาย เจ้าขุนนายกอง ทำการเกณฑ์แรงงานไพร่ (หลวง) มาส่งสวนกลาง และสวนของแรงงานที่มอบหมายให้กับเจ้าขุนมูลนาย เจ้าขุนนายกอง คือ แรงงานของไพร่สม ดังที่เราได้กล่าวมาแล้วสวนทางคานการเก็บอากรผลผลิตนั้น La Loubère¹¹ ก็ได้กล่าวไว้ว่า ในสมัยกรุงศรีอยุธยา การเสียอากรค่าน้ำ (การจับปลา, ค่าน้ำเรือ เป็นต้น) อากรค่าน้ำ, อากรค่านม (ในสวน เช่น มะม่วง มะพร้าว) เหล่านี้ เจ้าขุนมูลนาย เจ้าขุนนายกองมีหน้าที่ในการเก็บ และทางราชการได้อนุญาตให้เจ้าขุนมูลนายกองเก็บไว้ กิ่งหนึ่ง และส่งให้พระคลังกิ่งหนึ่ง เป็นต้น

วิธีที่สาม ที่เจ้าขุนมูลนาย เจ้าขุนนายกองสามารถที่จะมีรายได้แทนจตุรที่พระมหากษัตริย์จะเป็นผู้จ่ายให้ประจำเดือนประจำปี คือ การมอบที่ดินให้เจ้าขุนมูลนายกองถือครอง ตามยศฐาบรรดาศักดิ์ของตน เพื่อที่จะได้ให้ประชาชนได้ทำการเช่าและสงคาเช่าให้กับเจ้าของที่ดินเหล่านั้น ระบบศักดินาได้ออกเป็นกฎหมายซึ่งก็ออกโดยพระมหากษัตริย์หรือคนของพระมหากษัตริย์กล่าวถึงสิทธิการจับจองที่ดินหรือการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินของราษฎรทุกคนว่าบุคคลใดตำแหน่งใดควรจะมีที่ดินเท่าไร เช่น ในกฎหมายตราสามดวง¹² ก็บังคับการเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตไว้ว่า

พระอนุชา	มีที่นา	7,000	ไร่
พระเจ้าลูกเธอ	"	6,000	ไร่
พระเจ้าหลานเธอ	"	4,000	ไร่
ถ้ามีตำแหน่งการงานก็จะให้เพิ่มอีก			
ออกญาศรีธรรมราช	มีศักดินา	10,000	ไร่
พระ	มีที่นา	1,000 - 5,000	ไร่

¹¹ De La Loubère "A New Historical Relation of Kingdom of Siam London 1693
หน้า 83

¹² กฎหมายตราสามดวง เล่มที่ 1 ฉบับเก็บ พระไอยการตำแหน่งของ
พลเรือน หน้า 219-327

ออกหลวง	มีทีนา	2,400	ไร่
ออกเฒ่า	"	1,200-3,000	ไร่
ขุนหมื่นจะไ้รับทีนาประมาณ		300	ไร่
ขุน จะไ้รับทีนาระหว่าง		200- 800	ไร่

และเรื่อยมาจนถึงอันดับรอง ๆ ลงมาของระบบศักดินา เช่น

พระพี่เลี้ยง นางนมของพระอนุชา พระราชกุมาร

• พระราชบุตร พระราชনীติดา	มีทีนา	400	ไร่
พี่เลี้ยงนางนมของราชบุตร ราชনীติดา	"	200	ไร่
สาวใช้ตางกรม	"	100	ไร่
พนักงานปีพาท	"	500-300	ไร่
นางเอกละครหลวง	"	100	ไร่
นางรอง	"	80	ไร่
จำอวด	"	50	ไร่

สำหรับทางคาน พระภิกษุสงฆ์ กำหนดไว้ดังนี้คือ¹³

พระครูธรรม	มีทีนา	2,400	ไร่
พระครูโมรธรรม	"	1,000	ไร่
พระภิกษุธรรม	"	600	ไร่
พระภิกษุโมรธรรม	"	400	ไร่
สามเณรธรรม	"	300	ไร่
สามเณร โมรธรรม	"	200	ไร่
พราหมณ์วุฒิสถาสร	"	400	ไร่
พราหมณ์มัธยม	"	200	ไร่
ตาปะขาวธรรม	"	200	ไร่
ตาปะขาวโมรธรรม	"	100	ไร่

¹³ สมุสมัย ศีลสูตรพรรณ โฉมหน้าศักดินาไทย จักรานุกูลการพิมพ์ 2517
หน้า 171

สำหรับประชาชนธรรมดา

ไพร่ท้าวาน(หัวหน้างานของเจ้าขุนมูลนาย)	มีที่นาได้	25	ไร่
ไพร่มีครว(มีครอบครัว)	"	20	ไร่
ไพร่ราบ(ไพร่ไม่มีครอบครัว)	"	15	ไร่
ไพร่เลว(เป็นคนใช้คนอื่นต่างกับทหาร คือมีอิสรภาพ)	"	10	ไร่
ยากจก(คนจน)	"	5	ไร่
วนิพก(ขอทาน)	"	5	ไร่

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การเป็นเจ้าของที่ดินไม่ไค่สะท้อนให้เห็นถึงการเกี่ยวของกับทางคานธุริจหรือทางคานเศรษฐกิจเลย แลจะสะท้อนให้เห็นระบบการเมืองมากกว่า ถ้าผู้ใดมีความสำคัญทางคานการเมืองมาก มีตำแหน่งในราชการสูงก็จะมีจำนวนที่นามาก ถ้าผู้ใดมีการเกี่ยวของกับพระเจ้าแผ่นดินหรือราชการน้อยก็จะได้ไค่น้อย ถ้าผู้ใดไม่มีส่วนเกี่ยวของในการบริหารแผ่นดินเลยก็จะได้รับสิทธิการถือที่นานน้อยที่สุด เช่น ไพร่ธรรมดา เป็นคน พวกนักแสดงจำอาวคยังมีสิทธิที่จะยึดครองที่ดินมากกว่าพวกไพร่ธรรมดาถึงประมาณสองเท่า ทั้งนี้เพราะพวกนักแสดงจำอาวคยังมีส่วนเกี่ยวของทำให้พระเจ้าแผ่นดินและขุนนางใกล้ชิดไค่รับความบันเทิง มีเชื่อว่าจะเป็นผู้มีความสามารถในการทำงานหรือมีผลผลิตที่จะส่งเสริมความเจริญทางคานเศรษฐกิจสูงกว่าไพร่ธรรมดา จึงได้เก็บหอมรอมริบไค่ และซื้อที่นาไค่มากกว่าคนธรรมดา

เมื่อผู้มืบรรดาศักดิ์ตายลง ทรัพย์สินสมบัติมิไค่ถูกคืนกลับสู่พระมหากษัตริย์ หากแต่ส่วนหนึ่งจะถูกยกให้เป็นทรัพย์สินของครอบครัว โดยที่ครอบครัวนั้นมิไค่เป็นส่วนหนึ่งของราชการเลย กฎหมายตราสามดวง¹⁴ ไค่กล่าวไว้ว่า ถ้าราชการหรือขุนนางผู้มืบรรดาศักดิ์มิไค่ที่นาที่ไค่รับพระราชทานตั้งแต่ 400 ไร่ขึ้นไป ถึงแกมรณภาพ ทรัพย์สินทั้งหมดที่มีอยู่อันประกอบควยเครื่องอาวุธทั้งหลาย ช่างฟ้า วัควาย สัตว์เลี้ยงต่าง ๆ บ่าวไพร่และลูกหลานของบ่าวไพร่ที่พระเจ้าแผ่นดิน

¹⁴ กฎหมายตราสามดวง ฉบับแก้ไข เล่มที่ 3 หน้า 25-41

ทรงมอบให้ควบคุมกำกับที่ดิน เรือแพต่าง ๆ ทาสกรรมกรทั้งชายหญิง ที่นาไรสวนต่าง ๆ ให้ทำบัญชีไว้ให้ครบถ้วนให้ทราบแนวมี่เท่าไร เมื่อทำบัญชีครบแล้วประการแรกก็ให้จัดการใช้หนี้สินที่ผู้ขายมีไว้ให้หมด ที่เหลือเท่าไรก็ให้แบ่งเป็น 4 ส่วน ให้ส่วนหนึ่งส่งกลับเขาพระคลังหลวง ส่วนหนึ่งให้กับบิดามารดา ส่วนหนึ่งให้มอบแก่พี่น้องลูกหลานและญาติของผู้ขาย ที่เหลืออีกส่วนหนึ่งให้มอบให้กับภริยาของผู้ขาย ถ้าหากตัวบิดามารดาของผู้ขายไม่ใคร่ก็นำส่วนของบิดามารดามาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนหนึ่งให้ส่งให้แก่วะคลังหลวง ส่วนหนึ่งให้มอบแก่ลูกหลาน และอีกส่วนหนึ่งให้มอบให้แกภริยา ถ้าหากตัวภริยาผู้ขายมีใคร่ก็ให้มอบส่วนของภริยาของเขาพระคลังหลวง ขอมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างของการเป็นเจ้าของที่ดิน ทรัพย์สินสมบัติตลอดจนแรงงานนั้น สะท้อนให้เห็นฐานะของบุคคลทางสังคม ตามศักดินาของตน ตลอดจนญาติพ่อแม่พี่น้องและภรรยา มิได้สะท้อนให้เห็นสภาพของการดำเนินงานทางเศรษฐกิจ ผู้ใดมีความชำนาญในการตลาดมาก ทำมาค้าขึ้น ก็ไม่จำเป็นที่จะต้องมียศพยากรเป็นของตนเองมาก

ในแง่ของไพร่พลธรรมดา นั้น ไม่ว่าจะเป็นไพร่ที่ทำการจับจองยึดครองที่นา ว่างป่าให้เป็นของตนเอง หรือจะเป็นผู้ที่เขาที่นาเจ้าขุนมูลนายทำมาหากิน ไม่ว่าจะเป็นไปในรูปใด ถ้าจะพิจารณาถกกันจริงๆ แล้ว ก็ไม่เป็นที่น่าอย่างแท้จริงกันทั้งนั้น ไพร่ไม่มีสิทธิแม้กระทั่งจะเป็นเจ้าของเกิน 25 ไร่ ซึ่งการจะมี 25 ไร่ต้องใคร่ขออนุมัติจากทางราชการ พระเจ้าแผ่นดินเสียก่อน และจะถูกเวนคืนเสียเมื่อไหร่ก็ได้ พวกไพร่ที่อยู่ใกล้เมืองหลวงก็ต้องเช่าที่ดินของพวกเจ้าขุนมูลนายทำนา เพราะที่ดินดี ๆ ก็ตกเป็นของพระมหากษัตริย์ เชื้อพระวงศ์ เจ้าขุนมูลนายทั้งสิ้น เช่นในรัชกาลที่ 4 ใ้ทรงประกาศว่า "ขอประกาศว่า ที่ท้องทุ่งริมคลองจุกใหม่ ตั้งแต่บางขวางไปออกบานจันทราย ที่ดินรกร้างว่างเปล่าอยู่ ห้ามผู้เป็นเจ้าของไม่.....เป็นที่จับจองของข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าขอยกส่วนที่วานันส่วนหนึ่งให้บุตรชายหญิงของข้าพเจ้าคนละส่วนบางสองส่วนบาง ให้เป็นที่นาไพร่ทำนาถ้าจะไ้หย่อนเขาก็ตาม....." ¹⁵ ในเมื่อที่ดินนี้เป็นแต่ก่อน ยังไม่มีคลอง

¹⁵ ประชุมกฎหมายประจำศก ประกาศทรงพระราชหัตถเลขาพระราชทานแก่พระเจ้าลูกเธอ จ.ศ. 1223 (พ.ศ. 2404) เล่ม 6 หน้า 273-274

และการชดเชยกันเองนี้ เมื่อมีความรุนแรงมากขึ้นก็จะเกิดระบบทาสคือ มีการขายตัวและลูกหลาน" สิทธิที่จะขายตนเองและลูกหลานของตนเองในยาม ตกยาก เป็นที่น่าเสียดายว่ามีอยู่อย่างแพร่หลายในแถบ ยุโรป, เหนือ กรีก และ เอเชีย-----สิทธิที่จะให้เจาหนักเอาตัวลูกคนที่ผิดสัญญามารับใช้เพื่อเป็นการไชหนี้ หรือการขายตัวเองไชนกัมีอยู่อย่างแพร่หลายเช่นกัน" 25

การชดเชยแรงงานมีอยู่อย่างแพร่หลายแม้กระทั่งในการงานที่ต้องใช้ ฝีมือ เพราะนายจ้างส่วนใหญ่จะไม่มีเครื่องมือเป็นของตนเองแต่จะมีนายทุน เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องมือให้และผลผลิตส่วนหนึ่งจะเป็นของนายทุน เหล่า นี้ 26 ลักษณะการผลิตสินค้าและบริการส่วนมากจะเป็นการผลิตเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะ ใช้ (Use value) มิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะไช้ขายแลกเปลี่ยน(Exchange Value) มากสมัความเห็นว่าจุดประสงค์ของการผลิตเช่นนี้จำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง 27

๑๓๖๖ การปกครองแบบของเอเชียในระบบศักดินานี้ก็ยากที่จะทำให้ เกิดเปลี่ยนแปลงจากระบบศักดินามาเป็นระบบนายทุน (ซึ่งอย่างน้อยก็ช่วย เทรระบบเศรษฐกิจมีความเจริญกว่าแถกอน) เหตุผลนั้นคือเนื่องจากการกำหนด ฎกัมคทางดานกฎหมายให้ประชาชนติดพันอยู่กับที่ดิน ห้ามโยกย้ายที่อยู่อาศัย ประชา ชนไม่สามารถที่จะเคลื่อนไหวไปตามความต้องการของตลาดและตามความต้องการ ของนายจ้างใด มากสัใดกล่าววว่า สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการจ้างแรงงาน ในระบบนายทุนคือ แรงงานที่เป็นอิสระเสรี และการที่จะชดเชยแรงงานเพื่อการ ขยายตัวของระบบนายทุนนั้น แรงงานจะต้องถูกแยกออกจากสิ่งทำให้เกิดผลผลิต นั้นคือที่ดินนั้นเอง 28

-
25	เรื่องเดียวกัน	หน้า 103
26	เรื่องเดียวกัน	หน้า 90
27	เรื่องเดียวกัน	หน้า 80
28	เรื่องเดียวกัน	หน้า 67

สิ่งที่ต้องทำในการช่วยให้เกิดระบบนายทุนตามความคิดของมากส์คือ

"(1) ตัดความสัมพันธ์ (Dissolution) ^{ต่อที่ดิน---} ^{ที่ดินหนึ่ง}
 มนุษย์เคยใจเป็นห้องทดลองพลังกำลังของเขาและ--- [ต้องตัดความสัมพันธ์ให้
 หมกระหว่าง] การเป็นเจ้าของที่ดินทุกชนิด [ซึ่งมนุษย์] อาจเป็นเจ้าของ ใน
 ลักษณะของการเป็นสมาชิกของสังคมและมีสิทธิที่จะจับจองที่ดินที่สังคมนั้นตั้งอยู่"
 มากส์มีความเห็นว่าจำต้องกำจัดการเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตรายเล็ก ๆ ในหมด
 ไปเพื่อที่นายทุนจะไ้ทำการชุกครึ่กไ้สะดวก

"(2) ตัดความสัมพันธ์ซึ่งส่อให้เห็นถึงลักษณะที่มนุษย์ทั่วไปเป็นเจ้าของ
 ปัจจัยการผลิตที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้--- โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาทาง
 ด้านสินค้าอุตสาหกรรม [ให้เข้าสู่ระบบนายทุนนิยมซึ่งเจ้าของปัจจัยคือนายทุน] --
 [การผลิตในสมัยโบราณ] ยังมีการผลิตเพื่อความสวยงามและมีสิ่งตอบแทน ^{ใจ}
 [ความภูมิใจที่ไ้ผลิตสินค้า] ^{อยู่อีก-----}"

"(3) [ต้องกำจัด] ลักษณะที่มนุษย์ยังสามารถหากินเลี้ยงชีพด้วยตนเอง
 ไม่ต้องพึ่งคนอื่น เมื่อมนุษย์ผลิตเพื่อเลี้ยงชีพพอเพียงแล้ว เขาจึงจะผลิตเพื่อแลกเปลี่ยน
 สินค้าขายกับผู้อื่น"

"(4) ตัดความสัมพันธ์ที่อ้างว่าคนงาน เป็นปัจจัยที่ชีวิตของการผลิต---
 สำหรับนายทุนแล้ว คนงานไม่ใช่เป็นส่วนของการผลิต แต่แรงงานนั้นเป็น ^{ถ้างาน}
 นั้นทำไ้โดยเครื่องจักรหรือน้ำหรืออากาศไ้ยิ่งก็ ^{สิ่ง} ^{ที่} ^{นาย} ^{ทุน} ^{นำ} ^{มา} ^{ใช้} ^{ไม่} ^{ใช้} ^{คน} ^{งาน}
 แต่เป็นแรงงานของคนงาน ไม่ใช่เกณฑ์มาใช้โดยตรง แต่โดยผ่านทาง การแลกเปลี่ยน"²⁹

เหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องทำให้เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจศักดินา
 เพื่อที่จะไ้มีการเปลี่ยนแปลงสู่ระบบนายทุน ทราบไ้ที่ยังไม่มีการตัดความสัมพันธ์
 ของสิ่งเหล่านี้ แรงงานก็จะเป็นอิสระไม่ไ้ แรงงานคนงานจำเป็นที่จะต้องหลุด
 พนจากการผูกมัดกับที่ดินและเจ้าของที่ดินดั้งเดิมที่ปรากฏอยู่ในระบบศักดินา ในกรณี
 ประชาชนมีที่ดินเป็นของเขาเองก็จำต้องทำให้กรรมสิทธิ์เหล่านี้หมดไปเพื่อที่เขาจะ

ใดกลายสภาพมาเป็นคนงาน ซึ่งความเป็นอยู่จะขึ้นอยู่กับค่าจ้างแรงงานที่เขาได้รับจากนายทุนเพียงอย่างเดียว ปฏิบัติการผลิตเพื่อการบริโภคของผู้ผลิตเองและเริ่มที่จะผลิตเพื่อการขายแลกเปลี่ยน แรงงานของมืออิสระ-----ซึ่งสิ่งของที่ใช้ในการผลิตทุกอย่างต้องไม่ใช่เป็นของสิ่งเดียวกันที่เป็นของเขาก่อนที่จะถูกนำไปแลกเปลี่ยน (กับค่าจ้าง) คือแรงงาน-----³⁰ และไม่เป็นเพียงจำนวนน้อยแต่ประชาชนเกือบทั้งหมดของระบบเศรษฐกิจจะต้องอยู่ในสภาพเป็นแรงงานดังที่ใดกลายมาแล้ว เราพอที่จะสรุปข้อคิดเกี่ยวกับการตัดสัมพันธ์ของมากส์ได้คือ ประการแรกจะต้องแยกแรงงานออกจากการเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และประการที่สองคือต้องทำให้แรงงานเป็นแรงงานอิสระที่จะขายแรงงานของตนให้กับนายทุนได้โดยไม่มีผู้ใดหรือกฎหมายใดกีดกัน

มากส์ได้กล่าวถึงลักษณะการผลิตแบบเอเชียเป็นพิเศษ³¹ ซึ่งมีลักษณะการผลิตแตกต่างออกไปจากลักษณะการผลิตในแบบศักดินาของยุโรป

ในข้อใหญ่ ๆ ซึ่งพอที่จะใช้ได้กับของประวัติศาสตร์ไทยคือ ประการแรกดังที่เราได้พิจารณามาแล้ว อย่างน้อยตามกฎหมายนั้น จะไม่มีเอกราชหรือเจ้าขุนมูลนายสามารถเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตชนิดที่ดินได้ พระเจ้าแผ่นดินคือเจ้าของที่ดินทั้งหมด ผู้นั้นอาจจะเขาอยู่ท่ามกลางก็ได้ก็ต่อเมื่อพระองค์มีพระบรมราชานุญาต ประการที่สองลักษณะการผลิตนั้นผลิตเพื่อการใช้เท่านั้น มิได้ผลิตเพื่อมุ่งหวังที่จะทำการค้าขายอันเป็นลักษณะสำคัญที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงก่อนที่ระบบนายทุนจะเจริญเติบโตได้ ประการที่สาม ตัวเมืองต่าง ๆ ตามชนบทจะอยู่ภายใต้การปกครองดูแลโดยทางรัฐบาลจากเมืองหลวงอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ยังต้องพึ่งพาอาศัยชนบทนอก ๆ ตัวเมืองสำหรับอาหารและการอยู่อาศัยของตัวเมือง ซึ่งต่างจากของทางยุโรป เพราะทางยุโรปนั้น รัฐบาลกลางมิสามารถควบคุมดูแลตัวเมืองตามชนบทอย่างเด่นชัด ตัวเมืองอยู่ภายใต้การดูแลของเจ้าขุนมูลนายที่มีอำนาจอยู่ในแถบนั้น อีกทั้งชนบทรอบ ๆ ตัวเมืองก็ยังเป็นฝ่ายพึ่งพาเมืองตามชนบทในการขายสินค้าและซื้อสินค้า เมื่อลักษณะการเป็นเจ้าของที่ดิน การผลิต และความสำคัญของเมืองตาม

³⁰ เรื่องเดียวกัน หน้า 105

³¹ Ernest Mandel "The Foundation of Economic Thought of Karl Marx"
First Modern Reeder, Monthly Revier Press

ชนบทเป็นเช่นนี้ เราจะเห็นได้ว่าลักษณะการผลิตแบบเอเชียจะเปลี่ยนเป็นระบบ
 นายทุนไคยาก ตัวเมืองจะไม่สามารถขยายตัวและเป็นศูนย์กลางของการสะสมทุน
 และการค้าขายไคเนื่องจากไม่มีการผลิตเพื่อการค้าขายเพียงพอ พวกไพร่ เจ้าขุน
 มุลนาย และขุนนางตามชนบทไม่สามารถมีบทบาทสำคัญในการช่วยเปลี่ยนแปลงระบบ
 สู่ระบบนายทุนเช่นของทางยุโรปเพราะบุคคลพวกนี้ต้องเผชิญอำนาจอันใหญ่หลวงของ
 รัฐบาลกลาง มิสามารถแยกตัวเป็นอิสระทำการสะสมทุนควบการค้าขายไค"----
 พวกเขาเหล่านี้จะไม่มีทางมีอำนาจทางการเมืองและทางสังคมไคซึ่งในประเทศอื่น ๆ
 (อำนาจทางสังคมและอำนาจทางการเมืองเหล่านี้)³¹ * ทำให้เกิดระบบศักดินา
 แบบยุโรปและระบบนายทุนในที่สุด" นั่นคือ ประชาชนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้า
 ขุนมูลนายมิได้มีโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงบทบาทตนเองเป็นนายทุน เป็นพ่อค้า เพื่อ
 การพัฒนาสู่ระบบนายทุน (โดยมีข้อสมมติฐานว่า เขาจะเปลี่ยนถ้าเขาไม่ถูกจำกัด
 บทบาทดังกล่าว)

เมื่อระบบการปกครองเป็นเช่นนี้ และมีการรับระบบการปกครองโดย
 ไม่มีเงื่อนไข หรือการตอบแทนโดยไพร่ฟ้าประชาชน การขูดรีดแรงงานยอมจะ
 เกิดมีขึ้นอย่างมากทีเดียว มากส์³² ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้แรงงานใน
 ระบบศักดินาไว้ว่าฝ่ายหนึ่งคือฝ่ายชนชั้นปกครอง จะเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตเกือบ
 ทุกชนิด นอกจากแรงงานของไพร่ และอีกฝ่ายหนึ่งคือฝ่ายประชาชนธรรมดาที่จะ
 เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตเพียงอย่างเดียวคือแรงงานไม่มีปัจจัยการผลิตชนิดอื่น ๆ
 เลย และจะเป็นเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ มีการขูดรีดกันมากขึ้น และในที่สุดแม้กระทั่ง
 แรงงานก็จะไม่เป็นของประชาชน คือจะมีการขูดรีดตัวเป็นทาสเกิดขึ้น

จากการที่แรงงานถูกขูดรีดนั้นผลที่จะเกิดตามมาคือมนุษยชาติจะขาดความ
 เป็นธรรมชาติ มากส์ได้กล่าวไว้ในทฤษฎีการแยกตัวของแรงงาน หรือการปลดคุณค่าของ
 มนุษย์ (Alienated Labour) ³³ ว่าหลังจากที่มีการขูดรีดอย่างไม่เป็นธรรมเกิด

31 * เรื่องเดียวกัน หน้า 129-130

32 K. Marx "Marx & Engels Basis Writings on Politic and Philosophy".
 เรียบเรียงโดย Lewis S Femar Anchor Books N.Y. หน้า 161-162

33 K. Marx, Economic and Philosophic Manuscripts (1844) หน้า 120-134

ขั้นในระบบเศรษฐกิจแล้ว (ดังเช่นในระบบศักดินาของไทย) จะมีลักษณะเกิดขึ้นหาประการคือ

ประการแรก แรงงานและผลผลิตของแรงงานจะไม่มี ความเกี่ยวข้องกัน ผลผลิตของแรงงานจะเป็นของบุคคลอื่น แรงงานผลิตมากขึ้นเท่าไร ผลผลิตจะถูกแยกจากไปมากเท่านั้น มากส์ได้ยกตัวอย่างให้เห็นชัดคือ ในกรณีของศาสนา ตามนุษยอยู่ที่ผลผลิตของเขาให้กับศาสนา มากเท่าไร เขาก็จะมีเหลือสำหรับตัวเองเองน้อยลงเท่านั้น

ประการที่สอง แรงงานจะถูกแยกออกจากชีวิตของตัวเองโดยที่มากส์ได้ให้เหตุผลว่า ชีวิตของมนุษย์ขึ้นอยู่กับการทำงาน ถ้าผลงานของเขาถูกแยกไปจากตัวเขาก็เท่ากับว่าแรงงานถูกแยกจากชีวิตของตัวเองด้วย

ประการที่สาม แรงงานถูกแยกออกจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขา มากส์ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า เนื่องจากการผลิตของมนุษย์ในอาศัยธรรมชาติสิ่งแวดล้อมรอบตัวในการผลิตผลผลิตด้วยเช่นดิน น้ำ แร่ธาตุ ฯลฯ แต่เนื่องจากผลผลิตที่เขาผลิตมีไว้ของเขาแล้วธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงไม่ใช่ของเขาด้วย

ประการที่สี่ ถูกแยกออกจากเผ่าพันธุ์มนุษย์ด้วยกันเองในความหมายที่ว่า แรงงานจะเหมือนกับเผ่าพันธุ์มนุษย์ด้วยกันก็ตอนที่รัฐจักที่จะผลิตสิ่งของเพื่อความสวยงาม ต้องใช้ความคิดความอ่านความรู้และเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือไปจากสัตว์ซึ่งผลิตเพียงแต่ที่จะไคเป็นนอที่อยู่อาศัยหรือหากินไปวัน ๆ แต่มากส์ได้กล่าวไว้ว่าแรงงานถูกแยกผลผลิตซึ่งเท่ากับแยกชีวิตจากตัวเขา แยกธรรมชาติอันมีส่วนอยู่ในผลผลิตจากตัวเขา ฉะนั้นแรงงานก็ไม่ต่างอะไรจากสัตว์เพราะถึงแม้ว่าเขาอาจจะผลิตสิ่งที่ทำให้เขาดีเหมือนมนุษย์แต่ที่จริงแล้วเขามีใจจงใจผลิตหากแต่ไครับคำสั่งมาและเมื่อผลิตแล้วสิ่งนั้นก็ไม่ไคของเขาอีกต่อไป (อาจจะเหมือนกรณีทนายอาจจะสั่งให้สัตว์แสดงกิริยาท่าทางที่น่ารักไค เป็นที่ชื่นชมของมนุษย์ที่ไคพบเห็นแต่ไคไม่ทำให้สัตว์เป็นมนุษย์ขึ้นมาไคเพราะสัตว์ทำไปเพราะไครับคำสั่งมาจากมนุษย์ไคไคมีความคิดริเริ่มที่จะทำขึ้นมาเอง)

ประการที่ห้า แรงงานจะถูกแยกจากมนุษย์ด้วยกันเองด้วยสาเหตุที่ว่า
 เขาเป็นผู้ผลิตแต่ถูกแยกผลผลิตไป ปัญหาคือผู้ใดเป็นผู้แยก แรกก่อนนี้คือศาสนา
 แต่ปัจจุบันคือมนุษย์ด้วยกัน สิ่งที่เขาทำด้วยความเหนื่อยยากลำบากกลับไปเป็น
 ของคนอื่นสร้างความสุขให้กับคนอื่น เขาเองถูกกดขี่ข่มเหงและถูกจับใส่แอก
 โดยบุคคลอื่น ชีวิตของเขาแยกจากบุคคลเพราะผลประโยชน์ขัดกัน "แรงงานผลิต
 สิ่งของประเสริฐสวยงามให้แก่ทุกคนที่ร่ำรวยในขณะที่เขาเองต้องขาดสิ่งที่เขาผลิต
 แรงงานผลิตปราสาทราชวังสำหรับคนรวยแถมงานต้องอยู่ในกระตอบ แรงงาน
 ผลิตของสวยงามแต่แรงงานนั้นต้องเป็นง่อย [เสียแรงงาน-ไม่มีแรงที่จะทำงานเพื่อ
 ตนเอง] -----แรงงานผลิตความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเองกลับตกอยู่ในสภาพป่าเถื่อน"³⁴
 ----"เราจึงพอสรุปไ้ความมนุษย์ [แรงงาน] จะรู้สึกวาทตนเองมีอิสระแต่เฉพาะเมื่อ
 ตนเองกระทำกิจการที่สัตว์โลกอื่น ๆ กระทำกัน เช่น การกิน การคม การสืบพันธุ์
 หรืออื่น ๆ เช่นการสร้างบ้าน การแต่งกาย แะเขาก็ไม่ต่างกับสัตว์ มนุษย์กลายเป็น
 สัตว์"³⁵

มากสโกลองต่อไปถึงความเกี่ยวของระหว่างการผลิตคุณค่าแรงงานหรือ
 การแยกแรงงานจากกรรมกรนี้กับการถือกรรมสิทธิ์โดยเอกชน (Private Property)
 คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นทั้งหมดเกิดมาจากแรงงาน แต่ผลผลิตที่เกิดขึ้นกลับเป็นของผู้
 ถือกรรมสิทธิ์เจ้าของปัจจัยการผลิต มิใช่เป็นของแรงงาน แรงงานเป็นเหมือนทาส
 การเพิ่มค่าจ้างไม่ทำให้การซื้อกรักแรงงานลดน้อยลง เพียงทำให้แรงงานทาสมีฐานะ
 ดีขึ้นเท่านั้น มิใช่เป็นการปลดปล่อยทาส ถ้าจะให้มีการปลดปล่อยทาสที่แท้จริงก็จำ
 ต้องกำจัดการถือกรรมสิทธิ์โดยเอกชนให้หมดไปจากระบบ สำหรับระบบศักดินา
 ของไทยโบราณนั้น ปัจจัยการผลิตที่สำคัญที่สุดในสมัยนั้นมี 2 ชนิด คือที่ดินและ
 แรงงาน ที่ดินนั้น เราทราบแล้วว่าใครไม่มีโอกาสเป็นเจ้าของอย่างเต็มที่ คือจะ
 อยู่ระหว่าง 5-25 ไร่แล้วแต่ชนของไพร่ ส่วนทางคานแรงงานนั้นเราก็ก็น่าทราบ
 แล้วว่า ในบางระยะแม้กระทั่งแรงงานก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นของไพร่ คือในระยะที่เขา

34 เรื่องเดียวกัน หน้า 123-124

35 เรื่องเดียวกัน หน้า 125

รับราชการ เข้าเดือนออกเดือน หรือ 3 เดือน หรือ 4 เดือน ฯลฯ แรงงานถูก
 ไล่ไปทำงานต่าง ๆ รับใช้เจาขุนมูลนายและรับใช้แผ่นดิน จะหลบหนีจากหมวด
 หมูไม้ไค่ อำนาจการเลือกการทำงานของแรงงานถูกจำกัดให้อยู่ในหมู่ในเขต ใน
 สายตาของพวกเจาพาเจาแผ่นดินราชการ ไพร่เป็นแต่เพียง "แรงงาน" อย่าง
 หนึ่งเท่านั้น การจัดสรรระบบไพร่ ระบบทาสมิไค่คุกคามของคนแต่ยุคของแรงงานหรือ
 ผลประโยชน์ที่จะได้รับ ถ้าพวกไพร่ประชาชนที่ไม่ยอมให้แรงงาน ก็จะถูกลงโทษโดย
 กฎหมาย ดังที่เราได้พิจารณามาแล้ว บทที่สอง ตัวอย่างของการมอบคนเป็นสิ่งของ
 ที่จับจองได้อีกอย่างหนึ่งคือ การไปสงครามด้วยยี่ช้าวของเงินทอง รวมทั้งคนควาย
 มาเป็นกรรมสิทธิ์ จะตกเป็นทาสเจาของจะทำอย่างไรก็ได้ เพราะเห็นทาสเป็น
 แต่ "สิ่งของ" หรือ "แรงงาน" ชนิดหนึ่งเท่านั้น ไม่แตกต่างอะไรไปจากควาย
 ที่ใช้ไถนา หรือวัวที่ใช้เทียมเกวียน ควายเห่คนเมื่อพระเจ้าแผ่นดินทรงพระกรุณา
 ยกที่ดินให้แก่ลูกหลานหลานเธอ ข้าราชการใหญ่ผู้อยู่ไค่ ก็จะมีพระราชทานไพร่ให้
 อยู่ในความดูแลควายเช่น มูลนายมีที่ดิน 400 ไร่ ยอมมีไพร่ในความดูแล 10 คน
 มีที่ดิน 10,000 ไร่ ยอมมีไพร่ในความดูแล 400 คน³⁶ เป็นต้น

ลักษณะอีกอย่างหนึ่งเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของสังคม ที่แสดงให้เห็นความ
 สำคัญของแรงงานมากกว่าคุณค่าของการ เป็นคน คือกฎหมายที่ลงโทษผู้กระทำผิด
 เช่น สำหรับโจรลักทารกใจคักมือคักเท้าเพื่อที่จะถอดเอากำไค่ และเครื่องประดับ
 หรือสำหรับโจรที่ปล้นพระคังนาง(เก็บขาว) หรือเผาจวนชาหลวง ฯลฯ มีโทษ
 อยู่ 21 สถาน แต่ละสถานหนักล้วยหนัก เช่น "สถานหนึ่งคือ ให้ออกกระบาน
 ศรีษะออกเสียแล้วเอาคีมคีมก่อนเหล็กแดงใหญ่ใส่ลงไป ไหม้นสะมองคีตะพดุงพู่
 ขนคังมือเคี้ยว น้ำลัมพดุม....." หรือ "เพิกหนังฉมนันออกเสียแล้วเอากรวด
 ทรายหมายชัคกระบานคีตะไชขาวเหมือนพรรณศรีสังข์....." หรือ "...สถาน
 หนึ่งคือเอาฉาบนำมันพันให้ทั่วกายแล้วเพลิงจุด" หรือ "...สถานหนึ่งคือเชือก

เนื้อให้แข็งแรงเป็นริ้ว อย่าให้ขาดเนื่องควยหน้าตั้งแต่ไตคอลงไป ถึงขอเท้าแล้ว
เอาเชือกผูกจำให้เคียวเหยียบย่ำริ้วเนื้อหนึ่งแห่งคน ใหญ่ถูกคราดีจำให้เคียวไปกว่า
จะตาย....."37 หรือ "...อนึ่งหมื่นเรือผู้ถือธงหัวเรือ และทำให้คันหักขาด
ปลิวลงน้ำ..... โทษพันครอบครัวเรือน ถ้าการพระราชพิธีแขกเมืองถวายบังคม
มาเสียทั้งโคตร....." ตลอดจนจน "ถ้าถึงประจวบให้หักคั้นเสีย เอามือผลัก
ประจวบเขาไปเอง ให้ตีควยไม่วาย 20 ที ถ้าเป็นกำแพงวังชั้นนอกให้หักคั้นเสีย
ถ้าเป็นกำแพงชั้นในให้มาเสีย....."38 โทษเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงมูลค่าของชีวิต
ในสมัยนั้น "การมาเสียทั้งโคตร" มีปรากฏอยู่บ่อย ๆ กระทำผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่
เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์จะถูกลงโทษหนัก ส่วนมากถึงแก่ชีวิต หลักฐานทางกฎหมาย
เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงมูลค่าของชีวิตว่ามีค่าน้อยมากเหลือเกิน เหตุไรมูลค่าของชีวิต
จึงมีน้อย เราอาจจะพิจารณาตามที่ใดพิจารณาไฉนแล้วว่า คนเรามีค่าก็เมื่อสามารถ
ให้แรงงานกับฝ่ายพระมหากษัตริย์ เจ้าขุนมูลนายโค พระมหากษัตริย์ และเจ้านาย
ชั้นสูงที่ทำการออกกฎหมายจะเป็นผู้ที่มีแรงงานอยู่ในความควบคุมดูแลเป็นจำนวน
มากมายหลายพันหลายพันคน (มีทั้งนาเป็นพัน ๆ ไร่) เมื่อเป็นเช่นนี้ มูลค่า
ความพอใจที่เพิ่มขึ้นต่อหน่วยของแรงงานที่ไ้รับเพิ่มขึ้น (Marginal Utility
of Owning Labor Additional) ย่อมมีน้อยมากในสายตาของท่านเหล่านั้น เช่น ถ้า
แรงงานจะเพิ่มขึ้นจาก 20,000 คน เป็น 20,001 คน ท่านคงเห็นมูลค่าของ
แรงงานที่เพิ่มขึ้นน้อยมาก ในลักษณะเดียวกันถ้าจะสูญเสียแรงงานไป 1 คน จาก
20,001 คน เป็น 20,000 คน ก็คงไม่ทำให้ท่านเหล่านั้นมีความพอใจลดลงไปอย่าง
มากเป็นแน่ ในลักษณะโบราณที่มีข้าทาสจำนวนมากเช่นนี้ การเป็นเจ้าของแรงงาน
จึงมีมูลค่าความพอใจที่ลดลงต่อหน่วยของแรงงานซึ่งมีน้อยมาก และมูลค่าของแรง
งานสะท้อนให้เห็นมูลค่าของชีวิตคนในสายตาของผู้มียศสูงเหล่านี้ ชีวิตคนจึงมีค่า
น้อยตามมากควย และกฎหมายต่าง ๆ ที่ออกมาที่สะท้อนให้เห็นจริงดังที่ใดพิจารณาแล้ว
ถ้าหลักฐานทางคานกฎหมายยังไม่เป็นที่เพียงพอ ก็ยังมีหลักฐานทางคาน

37 กฎหมายตราสามดวง ฉบับเดิม เล่ม 4 หน้า 117-119 เรื่องพระไอยการ
การกระบดคัก

38 กฎหมายตราสามดวง ฉบับเดิม เล่ม 1 หน้า 97-106 เรื่องกฎหมายเทียบรางวัล

อันที่จะสนับสนุนข้อคิดที่ว่าฝ่ายปกครองไม่เห็นคุณค่าของชีวิตประชาชนคือ Wales 39 ไคกลาวไวว่า ในปี พ.ศ. 2225 นั้นได้เกิดโรคระบาดขึ้น คือ โรคฝีดาษ ซึ่งระบาดโดยทั่วไป ไมว่าจะเป็นเจ้าขุนมูลนาย เชื้อพระวงศ์ พระมหากษัตริย์ มีโอกาสติดโรคนี้เหมือนกันหมดทั้งสิ้น ในสมัยนั้นมีพวกนักสอนศาสนา ภายใต้การนำของพระบิชอปองค์หนึ่งได้เข้ามาช่วยรักษาและพยายามให้โรคระบาดหมดไป พระนารายณ์มหาราช จึงพระราชทานรางวัล แก่พระบิชอป ซึ่งพระบิชอปขอเป็นเพียง 200 เที่ยง สำหรับโรงพยาบาลที่กำลังสร้างขึ้นเพื่อรักษาโรคภัยไข้เจ็บของประชาชน พระมหากษัตริย์ทรงปฏิเสธ และพระราชทานเกาอี้มุกเป็นรางวัลแทน รางวัลนี้มีไซเพื่อตอบแทน ในการช่วยรักษาประชาชนของพระองค์ แต่เป็นรางวัลที่หมกสอยศาสนาเหล่านี้ได้กำจัดโรคติดต่อไปก่อนที่พระองค์และเชื้อพระวงศ์จะติดโรค การที่พระองค์ปฏิเสธในการพระราชทานเที่ยงนั้น ก็แสดงให้เห็นถึงความห่วงใยในประชาชนว่ามีแค่ไหน ถ้าโรครึระบาดแต่ในหมู่คนธรรมดา ไม่ติดต่อไปยังเจ้านาย พระบิชอปองค์นั้นอาจจะไม่ได้รับรางวัล เพราะพระองค์ไม่ใครทรงเป็นหวังถึงสุขภาพของประชาชนอย่างแท้จริง 40

มากที่สุดได้วิจารณ์เกี่ยวกับการที่แรงงานถูกแยกออกจากผลผลิตที่ตนผลิตขึ้นนั้นจะมีผลต่อชีวิตของแรงงานอย่างไร 41 ชีวิตของไพร่ที่นับวันเวียนอยู่กับการผลิต เป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญที่สุดในชีวิตของไพร่ ถ้าไพร่ไม่ทำการผลิต หรือทำงานให้กับราชการ ไพร่ก็จะถูกจำคุกลงโทษ หรืออดตาย และเมื่อไพร่มีชีวิตอยู่ในระบบศักดินา แรงงานของเขาจะถูกควบคุมโดยรัฐบาลเจ้าขุนมูลนายในการเช่ารับใช้เจ้านาย ถ้าไพร่เป็นไพร่สม และเช่ารับราชการแผ่นดิน ถ้าไพร่เป็นไพร่หลวง ชีวิตของไพร่ก็จะถูกควบคุมโดย เจ้าขุนมูลนายและข้าราชการไปควย เพราะชีวิตของเขาขึ้นอยู่กับการทำงานที่ถูกควบคุมโดย เจ้าขุนมูลนายและข้าราชการนั่นเอง ชีวิตของไพร่จะมีความสุขหรือทุกข์ หรืออีกก็อยู่ดีประการใดก็ขึ้นอยู่กับเจ้าขุนมูลนายและข้าราชการผู้ควบคุมเหล่านั้น ถ้าผู้ควบคุมดี ไพร่ก็จะมีชีวิตไม่เลวร้ายจนเกินไปนัก ถ้าผู้ควบคุมร้ายชีวิตของไพร่ก็อาจจะร้าย เทากับการตกนรกทั้งเป็นเลยก็ได้ เราจะได้อภิปรายต่อไปในบทที่ 4 เมื่อพิจารณาถึงการไรงานของไพร่และทาส

40 จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งได้มีการเริ่มสร้างโรงพยาบาล และโรงเรียนฝึกสอนนายแพทย์และนางพยาบาล

41 Karl Marx วิจัยเรื่อง alienated Labour ในหนังสือ "Marx Before Marxism" โดย David Mc. Lellon หน้า 167-172, Redwood Press London